

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор
_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА
«16» 09 2025 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Михайлович Олесі Юріївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік, аудит і аналіз розрахунків з постачальниками на підприємствах: сучасний стан та перспективи розвитку (на матеріалах ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»)

керівник роботи Пінчук Тетяна Анатоліївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від «16» вересня 2025 року № 428-с

2. Строк подання роботи здобувачем 24 грудня 2025 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, звітність ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні і методологічні основи обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах. Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками на підприємствах. Аудит, аналіз та шляхи вдосконалення розрахунків з постачальниками на ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 6 рисунків та 24 таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Тетяна ПІНЧУК, доцент	16.09.25	24.11.25
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	16.09.25	01.12.25

7. Дата видачі завдання 16.09.25 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	17.09.25-24.09.25	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	25.09.25-30.09.25	виконано
3.	Написання 1 розділу	01.10.25-17.10.25	виконано
4.	Написання 2 розділу	20.10.25-03.11.25	виконано
5.	Написання 3 розділу	04.11.25-17.11.25	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	18.11.25-24.11.25	виконано
7.	Оформлення роботи	25.11.25-01.12.25	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	02.12.25	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	09.12.25	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	24.12.25	

Здобувач Олеся МИХАЙЛОВИЧ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи Тетяна ПІНЧУК
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Михайлович О. Ю. Облік, аудит і аналіз розрахунків з постачальниками на підприємствах: сучасний стан та перспективи розвитку (на матеріалах ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»). - На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Херсонський національний технічний університет, Хмельницький, 2025.

Кваліфікаційну роботу магістра присвячено дослідженню обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах в умовах цифровізації та воєнного стану. Вдосконалено методику аналітичного обліку та запропоновано заходи безпеки щодо управління розрахунками підприємства.

Ключові слова: розрахунки з постачальниками, кредиторська заборгованість, облік, аудит, аналіз, цифровізація, воєнний стан.

ABSTRACT

Mykhailovych O. Yu. Accounting, Audit, and Analysis of Settlements with Suppliers at Enterprises: Current State and Development Prospects (based on LLC "OSP VATRA Corporation"). – Manuscript.

The master's thesis is devoted to the study of accounting, auditing, and analysis of settlements with suppliers at enterprises in the context of digitalization and martial law. The methodology of analytical accounting has been improved, and security measures for managing enterprise settlements have been proposed.

Keywords: settlements with suppliers, accounts payable, accounting, internal control, audit, analysis, accounting policy, digitalization, martial law.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	11
1.1. Розрахунки з постачальниками як об'єкт обліку, контролю та аналізу підприємства.....	11
1.2. Методологічні основи бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків з постачальниками	20
1.3. Оцінка сучасного стану обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах.....	34
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 1.....	43
РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	44
2.1. Організація облікового процесу розрахунків з постачальниками на підприємствах	44
2.2. Методика бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками на підприємствах	51
2.3. Відображення інформації про розрахунки з постачальниками у звітності підприємства.....	60
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 2.....	71
РОЗДІЛ 3. АУДИТ, АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	72
3.1. Методика аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками на підприємствах.....	72
3.2. Методика аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах	80
3.3. Вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління розрахунками з постачальниками.....	97
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 3.....	105
ВИСНОВКИ.....	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	111
ДОДАТКИ.....	122

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку економіки України, особливо в умовах воєнного стану та активної фази післявоєнного відновлення, вимагає від підприємств, незалежно від форми власності, максимальної фінансової стійкості та ефективного управління оборотним капіталом [46]. Центральне місце у забезпеченні цієї стійкості посідає управління розрахунками з постачальниками та підрядниками, що формує значну частину короткострокових зобов'язань підприємства відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [40].

Обліково-аналітичне забезпечення розрахунків з постачальниками є критичним елементом системи управління підприємством згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [60]. Його ефективність безпосередньо впливає на:

- ліквідність та платоспроможність: несвоєчасний або неконтрольований приріст кредиторської заборгованості може погіршити показники ліквідності та спричинити ризик штрафних санкцій і пені [5, 21];

- ділову репутацію: порушення платіжної дисципліни підриває довіру контрагентів, що є особливо критичним в умовах обмеженого доступу до банківських кредитів та інших фінансових ресурсів [26];

- витрати на фінансування: комерційний кредит постачальників часто є найдешевшим (або єдиним доступним) джерелом фінансування оборотного капіталу [58].

Для підприємств промислової сфери, таких як ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» провідний український виробник освітлювальних приладів з повним технологічним циклом, ефективний облік, аудит та аналіз розрахунків є стратегічно важливими для забезпечення безперебійності виробничих процесів, оптимізації закупівель та мінімізації фінансових втрат [44]. В умовах високої інфляції, нестабільності валютного курсу та посилення ризиків, аналітичний

моніторинг цих зобов'язань набуває особливої значущості для прийняття оперативних управлінських рішень [38, 51].

Актуальність теми магістерської роботи обумовлена:

– необхідністю адаптації методики обліку та внутрішнього контролю до вимог воєнного часу (ризиків втрати первинних документів, порушення логістичних ланцюгів, посилення фінансових ризиків) [46, 51];

– потребою у вдосконаленні аналітичного забезпечення розрахунків, зокрема деталізації кредиторської заборгованості за термінами погашення для цілей оперативного управління ліквідністю [12];

– важливістю розробки ефективної системи внутрішнього аудиту та контролю ризиків, спрямованої на запобігання шахрайству, помилкам та нецільовому використанню коштів [14, 22, 23, 47].

Зв'язок роботи з науково-дослідними кафедральними темами. Кваліфікаційна робота магістра виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Херсонського національного технічного університету та в межах науково-дослідної теми «Фінансові інструменти сталого розвитку України в умовах системної економічної трансформації» (номер державної реєстрації 0121U112967). У даній роботі автор дослідив сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу розрахунків підприємств з постачальниками.

Теоретичне і практичне значення теми. Тема дослідження має важливе як теоретичне, так і практичне значення, оскільки ефективне управління розрахунками з постачальниками виступає важливим інструментом підвищення прибутковості, оптимізації грошових потоків і забезпечення стабільних результатів діяльності підприємства.

Мета і задачі дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є розробка методологічних рекомендацій і пропозицій щодо удосконалення обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах.

Реалізація мети дослідження зумовила об'єктивну необхідність виявлення і розв'язання таких завдань:

- дослідити розрахунки з постачальниками як об'єкт обліку, контролю та

аналізу;

– розглянути методологічні основи обліку та аудиту розрахунків з постачальниками на підприємствах;

– дослідити сучасний стан та визначити проблемні аспекти розвитку обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками підприємств на основі проведеного критичного огляду наукової літератури;

– розглянути особливості формування облікової політики розрахунків з постачальниками на підприємствах;

– проаналізувати діючу методику обліку розрахунків з постачальниками на підприємствах;

– дослідити особливості відображення розрахунків з постачальниками у формах звітності підприємства;

– вивчити процеси автоматизації розрахунків з постачальниками на сучасному етапі розвитку діджиталізації;

– розглянути методику аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками на підприємствах;

– провести структурно-динамічний та факторний аналіз розрахунків з постачальниками на підприємствах;

– розробити рекомендації з вдосконалення обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах.

Об'єктом дослідження є розрахунки з постачальниками на підприємствах.

Предметом дослідження є перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах.

Суб'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «ОСП Корпорація ВАТРА» (далі – ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»).

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані такі методи: методи теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття методологічних основ обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах; методи статистичного аналізу – для вивчення, групування і наочного зображення емпіричних даних при аналізі розрахунків з

постачальниками; методи загальнонаукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу і синтезу – при розробці пропозицій щодо удосконалення обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах.

Інформаційною базою дослідження є наукові статті, доповіді вітчизняних і зарубіжних вчених за обраною проблематикою; матеріали науково-практичних конференцій, законодавчі та нормативні документи України, спеціалізовані періодичні видання, первинні документи, облікові реєстри, форми звітності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2024 рр.

Наукова новизна отриманих результатів. Реалізація підходу забезпечила отримання в процесі дослідження таких науково обґрунтованих результатів:

удосконалено:

- організація аналітичного обліку розрахунків з постачальниками через налаштування тривірневої аналітики за субконтогентами;

набули подальшого розвитку:

- організаційно-методичні аспекти впровадження і підвищення ефективності автоматизації процесів управління розрахунками з постачальниками для підвищення оперативності і аналітичності інформації;

- концепція заходів безпеки управління розрахунків з постачальниками в умовах воєнного стану та диджиталізації.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності обліку розрахунків з постачальниками на підприємствах, що сприятиме мінімізації фінансових ризиків, оптимізації платіжної дисципліни та підвищенню фінансової стійкості в умовах економічної нестабільності. Результати досліджень з удосконалення обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах можуть бути використані в практиці діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Особистий внесок магістра. Усі подані в кваліфікаційній роботі магістра рекомендації і пропозиції щодо вдосконалення обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах автор розробив особисто.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи магістра. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 110 сторінках друкованого тексту. Робота містить 24 таблиці, 6 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел налічує 83 найменування.

Перший розділ присвячено теоретичним і методологічним основам обліку, аудиту та аналізу розрахунків з постачальниками на підприємствах. Проведено дослідження економічної сутності розрахунків з постачальниками, нормативно-правового регулювання обліку та аудиту кредиторської заборгованості, дана критична оцінка сучасного стану організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками.

У другому розділі розкрито організацію бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками на підприємствах, а саме: формування облікової політики щодо розрахунків з постачальниками, порядок відображення операцій у системі синтетичних та аналітичних рахунків, у формах фінансової звітності.

У третьому розділі розглянуті питання організації та методики аудиту розрахунків з постачальниками, проведено аналіз динаміки та структури кредиторської заборгованості, факторний аналіз розрахунків з постачальниками, запропоновано шляхи вдосконалення обліку, контролю та аудиту розрахунків з постачальниками на підприємствах.

Характеристика суб'єкту дослідження. Товариство з обмеженою відповідальністю (далі - ТОВ) «ОСП Корпорація ВАТРА» - це провідне виробниче підприємство України у світлотехнічній галузі, розташоване в Тернополі. Історія компанії сягає 1957 року, коли було засновано державне підприємство «Електроарматура», яке з 1965 року повністю перейшло на виробництво світлотехнічного обладнання.

Підприємство має виробничо-комерційний характер. Його діяльність спрямована на розробку, виготовлення та реалізацію освітлювального обладнання. Ключовий стратегічний напрям - впровадження енергоефективних

рішень та світлодіодних (LED) технологій у власній продукції.

Основним видом діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» є виробництво електричного освітлювального устаткування. Допоміжні функції включають розробку технологічного обладнання та оснастки для виробничих потреб, а також надання безкоштовних світлотехнічних розрахунків із економічним обґрунтуванням.

Огляд джерел, що використані в роботі. У ході виконання дослідження було опрацьовано значний масив наукових праць вітчизняних учених, у яких комплексно розглядаються теоретичні, методичні та прикладні аспекти бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками в умовах трансформації економічного середовища.

Зокрема, у працях А. М. Хазанюк [77] ґрунтовно досліджено проблеми підвищення аналітичності обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками шляхом запровадження деталізованих субрахунків та використання позабалансового обліку для контролю поточної і простроченої заборгованості за окремими договорами. Авторка акцентує увагу на зв'язку між якістю облікової інформації та рівнем ліквідності підприємства. Подальший розвиток цих підходів простежується у роботах О. В. Попович [53], де розглянуто організаційні аспекти обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами, а також обґрунтовано необхідність ефективного управління розмірами кредиторської заборгованості для забезпечення платоспроможності та мінімізації фінансових ризиків.

Питання системного контролю та оптимізації розрахункових операцій розкрито у спільній праці О. В. Попович і Ю. В. Якимчук [55], у якій запропоновано застосування методів системного аналізу та автоматизації обліку як інструментів підвищення прозорості й керованості розрахунків з контрагентами. Аналогічна проблематика простежується у дослідженнях І. Громової [12] та Ю. С. Примуш і Є. Ю. Головченка [57], де значну увагу приділено питанням договірної дисципліни, вибору надійних постачальників,

аналізу складу та структури кредиторської заборгованості, а також удосконаленню її класифікації за строками погашення з метою підтримання фінансової стійкості підприємств.

Галузеві особливості обліку розрахунків з постачальниками та кредиторської заборгованості досліджено у працях О. В. Круковської [19], де акцент зроблено на специфіці аграрних підприємств в умовах інфляційних процесів і валютних коливань. Питання обліку розрахунків у розрізі видів економічної діяльності та використання аналітичних відомостей для уникнення помилок у фінансовій звітності висвітлено у роботах Ю. В. Подмешальської та Д. В. Корнієнка [51].

Вагоме місце у використаних джерелах посідають дослідження, присвячені внутрішньому контролю, аудиту та управлінню ризиками розрахункових операцій. Зокрема, М. Т. Шендригоренко [79] обґрунтовує необхідність удосконалення внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками з метою своєчасного виявлення порушень і підвищення достовірності облікових даних. Питання запобігання шахрайству та оцінювання ризиків його виникнення розкрито у працях І. О. Мірошніченка та Л. В. Шкрібляк [27], О. В. Кушнір [21], Ю. М. Кушнір [22], де запропоновано методичні підходи до ідентифікації ризиків та визначення обсягу додаткових аудиторських процедур. Аспекти управління ризиками у внутрішньому аудиті та вдосконалення моделей внутрішнього контролю розглянуто у дослідженнях Г. В. Даценка [13] та А. В. Гевчука [10].

Окремий напрям досліджень становлять праці, присвячені цифровізації та автоматизації облікових процесів. Так, С. В. Бардаш і І. Л. Грабчук [1] аналізують можливості та ризики впровадження сучасних цифрових технологій у бухгалтерський облік, тоді як Т. В. Голобородько, В. А. Шепелюк та К. С. Чигрин [11] зосереджуються на практичних проблемах автоматизації обліку розрахунків з постачальниками, зокрема на питаннях програмного забезпечення та контролю строків розрахунків. Адаптацію облікових процедур до умов воєнного стану та використання роз'яснень контролюючих органів висвітлено у працях М. Патути

та Т. Шматковської [45].

Крім того, у низці робіт (Л. А. Буркова, В. А. Шепелюк, В. Є. Репенко [5]; В. І. Матюха, Г. В. Мисака [26]) увагу зосереджено на проблемах гармонізації національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, особливо в частині розрахунків з постачальниками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, а також на управлінні фінансовими й податковими ризиками. Узагальнення наведених наукових підходів свідчить про багатовимірність проблематики обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками і підтверджує необхідність подальших досліджень у напрямі поглиблення аналітичного забезпечення, посилення внутрішнього контролю та адаптації облікової системи до сучасних викликів воєнного й післявоєнного розвитку економіки України.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи магістра відображені в статті «Адаптація методики аудиту розрахунків з постачальниками в умовах воєнного стану та диджиталізації», опублікованої у фаховому науковому журналі «Таврійський науковий вісник» (2025 р.) та обговорено на 4 конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики та інновації в науці: міждисциплінарний підхід до розвитку освіти, технологій, суспільства та економіки» (м. Кременчук, 2025 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації» (м. Хмельницький – м. Херсон, 2025 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання розвитку економіки: світові та національні аспекти» (м. Кременчук, 2025 р.); II Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Підприємництво, облік та фінанси: сучасний стан й перспективи повоєнного відродження» (м. Херсон – м. Кропивницький, 2025 р.).